

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa,

21 KWI. 2017

**Zespół Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego**

VII.7037.144.2015.MM

**Pani
Dorota Wójcik
Prezesa Zarządu
Fundacji Wolność od Religii**
ul. Chopina 41/2
20-023 Lublin

Szanowna Pani,

w nawiązaniu do dotychczasowej korespondencji, działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w oparciu o przepisy ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.), uprzejmie przesyłam w załączeniu kopię odpowiedzi Ministerstwa Edukacji Narodowej udzielonej w niniejszej sprawie. Ministerstwo podtrzymało wyrażony wcześniej pogląd, że treści zawarte we wskazanym przez Panią podręczniku mają charakter informacyjny, a nie konfesyjny.

Mając na uwadze powyższe, należy uznać, że brak jest możliwości podjęcia dalszych skutecznych działań przez Rzecznika.

Z poważaniem,

REFERENT PRAWNY
Marcin Malecko
Marcin Malecko

Załącznik 1

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

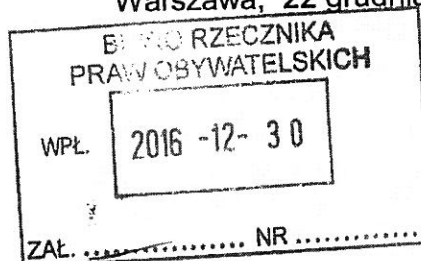

RPw/80949/2016 P
Data: 2016-12-30

DEPARTAMENT PODRĘCZNIKÓW, PROGRAMÓW I INNOWACJI

Warszawa, 22 grudnia 2016 r.

DPPI-WPPIP.4083.180.2016.MT

Pani
dr hab. Agnieszka Grzelak
Zastępca Dyrektora
Zespołu Prawa Konstytucyjnego, Międzynarodowego i Europejskiego
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Szanowna Pani Dyrektor,

w odpowiedzi na pismo z dnia 8 grudnia br. (znak: VII.7037.144.2015.MM),
uprzejmie informuję.

W 2015 r., w związku ze zgłoszonymi przez Fundację Wolność od Religii zastrzeżeniami dotyczącymi podręcznika „Od A do Z. Klasa III. Podręcznik część 1. Ćwiczenia części A,B. Ćwiczenia matematyczne. Części 9,10” oraz podręcznika „Od A do Z. Klasa III. Podręcznik. Część 2. Ćwiczenia. Części C, D. Ćwiczenia do matematyki. Części 11, 12” autorstwa Joanny Białobrzeskiej, Ministerstwo Edukacji Narodowej zwróciło się o wyjaśnienia w powyższej sprawie do rzeczoznawców, którzy opiniowali podręcznik pod względem merytoryczno-dydaktycznym, i na podstawie pozytywnych opinii których podręcznik został dopuszczony do użytku szkolnego.

Zgodnie bowiem z art. 22a ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 z późn. zm.) minister właściwy do spraw oświaty i wychowania dopuszcza do użytku szkolnego w szkołach podręczniki, po uzyskaniu pozytywnych opinii rzeczoznawców wyznaczonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania z listy rzeczoznawców prowadzonej przez ministra.

Rzeczoznawcy wskazani przez Ministra Edukacji Narodowej do sporządzenia opinii merytoryczno-dydaktycznych o podręczniku, oprócz oceniania zgodności podręcznika z podstawą programową oraz jego poprawności merytorycznej, dydaktycznej, wychowawczej, w tym uwzględniania przez podręcznik aktualnego stanu wiedzy naukowej, weryfikują także, czy podręcznik zawiera treści zgodne z przepisami prawa, w szczególności z Konstytucją, jak też z ratyfikowanymi przez Polskę umowami międzynarodowymi. Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego musi spełniać wszystkie te warunki.

Rzeczoznawczyni dr Małgorzata Drost-Rudnicka i dr hab. Marzena Magda-Adamowicz nie podzieliły stanowiska Fundacji Wolność od Religii w kwestii oceny treści zamieszczonych w podręczniku.

Pani dr Małgorzata Drost-Rudnicka stwierdziła m. in.: „W licznych przykładach podawanych przez dra Adama Kalbarczyka trudno się także doszukać jakichkolwiek sugestii, że światopogląd katolicki jest jedynie słusznym lub lepszym od innych. Nie wydaje się więc, że podręcznik dokonuje tu kategoryzacji ludzi uwzględniającej ich poglądy. Nie wyklucza także uczniów należących do mniejszości bezwyznaniowej i wyznaniowych co uczyniono podstawą wniosku o wycofanie podręcznika z użytku szkolnego.”

Rzeczoznawczyni wskazała także: „Kolejną ważną kwestią jest uświadomienie sobie, że układ i dobór treści programowych edukacji wczesnoszkolnej wiąże się z kalendarzem, co jest zgodne z dziecięcym postrzeganiem świata oraz teoretycznymi podstawami pedagogiki wczesnoszkolnej. Trudno w takim przypadku wyeliminować z podręcznika edukacji wczesnoszkolnej treści, które mają związek z wyznawaniem przez zdecydowaną większość katolickim światopoglądem. Pominięcie tych treści byłoby zabiegiem sztucznym, ingerującym w przeżycia dziecięce, niezgodnym z obserwowaną rzeczywistością. I tak przykładowo w okresie przedświątecznym, aby nie ranić uczuć osób bezwyznaniowych lub innego wyznania, należałoby zakazać podejmowania zagadnień związanych ze świętami, prezentowania jakichkolwiek symboli świątecznych, kolęd w mediach, marketach, itp. Czy to możliwe? I czy o to tak właściwie chodzi. Powstaje też pytanie o to czy autorzy podręcznika, pomijając tę tematykę, nie naraziliby się na zarzut ignorowania praw większości do przeżywania uroczystości ważnych dla nich, zgodnych z ich światopoglądem. Zdaje się, że lepiej będzie jeżeli nauczymy nasze dzieci poszanowania dla wszelkiej inności. A to rola rodziców i nauczycieli. Nie sposób też wyobrazić sobie, że podręcznik dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej mógłby uwzględniać wielokulturowość w totalnym wymiarze, prezentując wszystkie możliwe, obecne w naszej polskiej rzeczywistości. Zawsze autorzy narażaliby się na zarzut, że coś zostało pominięte lub zbyt silnie eksponowane. W opinii dotyczącej podręcznika Od A do Z. Radosne odkrywanie świata dla klasy III szkoły podstawowej jej autor zwraca uwagę na licznie występujące przykłady „wydarzeń” mających związek z katolickim światopoglądem. Faktycznie znajdują się one w prawie każdym miesiącu, wymienione w cyklu „Wydarzenia” lecz pojawiają się one obok, zdecydowanie liczniej reprezentowanych, wydarzeń o absolutnie świeckim charakterze. Można założyć, że na przykład w grudniu pominiemy fakt występowania świąt, ale to nie usunie ich ani z kalendarza ani z dziecięcych przeżyć i opowiadań. Ponadto należy zauważyć, że wszędzie tam gdzie jest taka możliwość autorka podręcznika łączy fakty np.: 4 października – Dzień Świętego Franciszka – Światowy Dzień Ochrony i Dobroci dla Zwierząt, 4 grudnia Barbórka – święto górników obchodzone w dniu św. Barbary – jak inaczej wytłumaczyć dzieciom nazwę święta?”

Pani dr hab. Marzenna Magda-Adamowicz zauważyła:

„Wiara katolicka jest podstawą europejskiej kultury greko-judaistyczno-rzymskiej, sokratejsko-chryścocentrycznej. W 966 roku Mieszko I przyjął chrzest. Dzięki niniejszemu: 1) wzmocniła się pozycja naszego kraju w X-XI-wiecznej Europie i następnych pokoleń; 2) w Polsce powstały arcybiskupstwa (w Gnieźnie, Krakowie, Wrocławiu, Kołobrzegu); 3) w średniowieczu państwo

Polskie uzyskało samodzielność i niezależność. Więcej to Kościół rzymsko-katolicki tworzył instytucje opieki, społeczne, medyczne, pierwsze szkoły, szkoły elementarne oraz uniwersytety. Takie treści zawarte są już w podręcznikach do historii kl. V i historii wychowania (przedmiot realizowany na studiach humanistycznych). (...)

Również w podręczniku do historii V klasy znajdziemy wzór rycerza, który Pan dr A. Kalbarczyk krytykuje. Rycerz to ten waleczny, odważny, z dużą sprawnością fizyczną, ale też szarmancki, obyty, kulturalny, wykształcony. To są nadal właściwe i aktualne cechy mężczyzny, które to właściwości są społecznie pożądanymi. (...)

Podsumowując powyższe, uważam, że podręcznik „Od A do Z. Radosne odkrywanie świata” dla klas III szkoły podstawowej autorstwa Joanny Białobrzesckiej, wydane przez Wydawnictwo Didasko (Warszawa, 2014) spełnia wyznaczone mu kryteria podręcznika i - moim skromnym zdaniem - nie ma charakteru konfesyjnego, a treści w nim zawarte nie wykluczają uczniów należących do mniejszości bezwyznaniowych i wyznaniowych, w naszym pluralistycznym aksjologicznie społeczeństwie.”

W ocenie rzeczoznawczyń zatem, treści zawarte w podręczniku są jedynie informacją, a nie interpretacją religijną.

Jednocześnie uprzejmie wyjaśniam, że zgodnie z art. 22ab ust. 4 ustawy o systemie oświaty, zestaw podręczników lub materiałów edukacyjnych, a także materiałów ćwiczeniowych obowiązujących w danej szkole jest ustalany przez dyrektora szkoły na podstawie propozycji nauczycieli, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i rady rodziców.

Z poważaniem

Alina Teresa Sarnecka

Dyrektor

Departament Podręczników, Programów i

Innowacji

/ – podpisany cyfrowo/

